

mokslas — menas — literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1971 METAI
GEGUŽĖS MĖNESIO 22 D. / MAY 22, 1971
PART TWO NR. 120 (21)

Šiame numery

KULTŪRINIS SPINDULIAVIMAS.
LITUANISTIKOS INSTITUTO DVIDEŠIMTMETIS.
PETRO MALDEIKIO DERLIUS.
DAILĖS GRUPĖS PARODA.
ČIURLIONIO ANSAMBLIO ISVYKA Į VENECUELĄ IR KOLUMBIJĄ.
ISSILAIKYTI SVETIMŲ VANDENŲ PAVIRSIUJE.
AKADEMINIO JAUNIMO ŽODŽIAI IR SIELA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
MOTERŲ GYVENIMAS.
SEIMOS SVENTĖS.
WASHINGTONO LIETUVES SU JAV VICEPREZIDENTO ŽMONA.
PAGERBTA STALO TENISO KARALAITĖ.
GINTARO BALIUS IR DEBIUTANTĖS.

Lituanistikos inst. dvidešimtmetis

Suvažiavimo belaukiant, pokalbis su pirm. dr. V. Maciūnu

Gegužės 29-31 d. Chicagoje (Mid-America Inn, 5001 West 79 St.) vyksta Lituanistikos Instituto suvažiavimas. Ta proga kreipėmės į LI prezidentą dr. Vincą Maciūną su keliais paklausimais apie LI ir dabartinį suvažiavimą.

— Gal galėtumėt trumpai painformuoti "Draugo" skaitytojus apie LI, jo pobūdį ir tikslus.

— LI tikslas išieškotas jau pačiame pavadinime: tai lituanistika. Pagal statutą, LI yra mokslinių tyrinėjimų įstaiga, kurios tikslas "tirti lietuvių kalbą, literatūrą, spaudą, tautotyrą, Lietuvos istoriją, lietuvių išeivijos istoriją ir kitus su Lietuva ir jos kultūra susijusius klausimus". LI buvo įsteigtas prieš dvidešimt metų Chicagoje ir kiek vėliau įregistruotas Ilinojaus valstybėje. Pirmuoju LI prezidentu buvo išrinktas dr. P. Jonikas, kuriam ir teko pagrindinė naujai įsteigtojo instituto organizavimosi našta. Antrasis LI prezidentas buvo dr. J. Balyšas, o jam 1967 atsisakius iš to pareigų, jas laikinai perėmė dr. A. Plateris. Dabartiniam, 1969 m. išrinktame LI prezidiume pirmininko (arba pagal LI statutą, prezidento) pareigas atiteko man; viceprezidentas yra dr. A. Plateris ir sekretorius A. Vaičiulaitis. Finansiniais LI reikalais rūpinasi LI Ildo taryba, kuriai dabar pirmininkauja dr. T. Remeikis. LI turi 8 skyrius: lietuvių kalbos, lietuvių literatūros, lietuvių tautotyras, lietuvių spaudos istorijos ir bibliografijos. Lietuvos istorijos, lietuvių išeivijos istorijos, Lietuvos žemės mokslų (t. y. geografinės, geologijos ir t.t.) ir Lietuvos teisės ir socialinių mokslų.

— Kiek narių turi LI?

— Pačioje pradžioje LI-te bu-

vo tik 24 nariai, iš kurių dabar jau yra mirę K. Avižonis, M. ir Vc. Biržiškos, V. Krėvė, J. Matusas, K. Pakštas, A. Sapoka. Ilgainiui buvo išrinkta daugiau narių ir šiuo metu LI turi 69 tikruosius narius ir 4 narius-talkininkus. Turi LI ir vieną garbės narį — žinomąjį liet. rašytoją ir "Alkos" muziejaus bei bibliotekos kūrėją prel. P. Jūrą. LI garbės nariu buvo ir prieš porą metų miręs ilgametis PLB pirm. J. Bačiūnas, taip pat didelis liet. rašytojas.

— Ar daug yra LI narių tarpe jaunosios kartos mokslo žmonių?

— Pirmąjį LI branduolį sudarė buvę lituanistinių dalykų dėstytojai Lietuvos universitetuose ir Lietuvos Mokslų akademijos bendradarbiai; taigi vyresniosios, jau Lietuvoje pasireiškusių kartos mokslininkai. Vėliau naujus LI narius renkant, vis didėjo jaunosios kartos, jau ne Lietuvoje aukštusius mokslus išėjusių, žmonių skaičius ir dabar jų yra ketvirta visų LI narių dalis, ar net kiek ir daugiau. Reikia laukti, kad jų skaičius LI-te didės, ir jie ilgainiui turės perimti paties LI vadovavimą. Tai mūsų jaunieji istorikai, filologai, social. mokslų atstovai, kurių daugumas buvo pasirinkę lituanistines temas daktaro disertacijoms, o dabar dėsto įvairiuose universitetuose bei katedruose, ir toliau neatsisakydami savo lituanistinių interesų. Norime tikėti, kad jų įtraukimas LI-tan tuos jų lituanistinius polinkius dar sustiprins. Reikia taip pat aktyviai skatinti ir jaunesnius, dar tebestudijuojančius, pasirinkti savo studijose panašų lituanistinį kelią. Tada ir vyresnieji lituanistai galės būti ramūs, kad po savęs čia nepaliksime lituanistikoje tuštumos.

— Ar LI-te yra narių nelietuvių?

— Taip, jų yra dabar trys. Ir visi kaip sutartinai savo pavardes pradeda raide S. Visų pirma tai žymusis lituanistas prof. A. Sennas, kurs taip artimai susigynęs su lietuviais, kad net nesinori jį vadinti nelietuviu. Taip pat malonu LI narių tarpe turėti du jaunesnius: Pensylvanijos valstybinio univ. prof. W. Schmalstiegą, jau reikšmingai iškilusį lituanistikoje, ir Kalifornijos univ. prof. R. Sealey, gerai mums žinomą iš lietuvių spaudos.

— Kurios dalykus pabrėžtumėte LI veikloje?

— Esminis kiekvienos organizacijos uždavinys yra jungti draugėn asmens turinčius tuos pačius politinius, ar mokslinius, ar apskritai kultūrinius, ar ekonominius ir t.t. tikslus, palaikyti jų savitarpio bendradarbiavimą ir daryti užsibrėžtų bendrų tikslų siekimą sėkmingai. Taip ir LI svarbus uždavinys išlaikyti lituanistinį interesą gyvą. Pereidami į konkrečius ir labiau visiems pastebi-

mus LI veiklos dalykus, iškelsime ypač jų du: LI suvažiavimus ir mokslinius leidinius. Deja, mūsų išeivijos gyvenimo sąlygos nėra labai palankios nei mokslo veiklų leidimui, nei dažnesniam suvažiavimų rengimui.

— Kaip yra su LI suvažiavimais?

— LI suvažiavimų ligi šiol turėjome du: 1964 m. Washingtono ir 1966 m. Philadelphiaje. Kadangi, bent tada, daugumas LI narių buvo susispietę rytiniame JAV pakraštyje ir nemaža jų gyveno Washingtono ir Philadelphiaje, tai dėl plg. nedidelių atstumų buvo lengviau anuos suvažiavimus surengti. Platesnei liet. visuomenei jie būtų mažiau tegalėjo būti naudingi, nes tų dviejų miestų liet. kolonijos plg. negausios. Tad paskaitos susilaukė labai riboto klausytojų skaičiaus, ir pats LI suvažiavimas liko lyg ir uždaru LI narių susirinkimu. Šiam trečiajam LI suvažiavimui pasirinkome lietuvių išeivijos "sostinę". Juoba, kad šiuo 1971 metų galime laikyti LI sukaktuvinius, nes čia, Chicagoje, prieš 20 metų LI ir buvo įsteigtas. Kad šis suvažiavimas turėtų didesnės išliekamos reikšmės, esame pasiryžę suvažiavime skaitytus pranešimus paskelbti atskiru leidiniu: LI-tui teks pasvarstyti galimybes ateityje turėti šalia visuotinių ir mažesnių rajoninių LI suvažiavimų, kuriuos būtų galima ir lengviau ir dažniau surengti.

— O kokie reikalai su LI leidiniais?

— Trumpai atsakant, neokie. Čia tuoj susiduriame su sunkiais nugalimų lėšų klausimu. ar tiksliau, su lėšų trūkumu klausimu. Vis dėlto, reikia pasidžiaugti, kad su kultūros fondo finansine parama LI galėjo išleisti vieną pačių svarbiųjų ir stambiųjų išeivijos lituanistinių veikalų Vaclovo Biržiškos trijų tomų "Aleksandryną". LI dar yra išleidęs dvi ne per dideles "Lituanistikos Darbų" knygas. Rengiama yra ir trečioji LD knyga, kurią suredaguoti yra man pavesta.

Savaime suprantama, kad anais suminėtais negausiais leidiniais anaipol nesiriboja LI narių mokslinė veikla. Lituanistinių rašinių jie yra daug, skelbė lietuvių ir nelietuvių periodikoje ir moksliniuose žurnaluose. Lietuvių Enciklopedijoje ir net atskirais leidiniais. Jų įnašas išeivijos lituanistikon ir apskritai jos kultūrinin gyvenimui yra neabejotinai labai reikšmingas.

— Kaip sekasi su "Lituanistikos Darbų" III knyga?

— Ir gerai, ir blogai! Gera yra tai, kad turime pažadėtų vertingų straipsnių didesniam LD tomui, o daly jų jau ir gavome, pvz. stambiai įgavistine dr. P. Skardžiaus studiją apie lietuvių vandenvardžius, kalbinius dr. P. Joniko ir dr. W. (Nukelta į 2 psl.)

A. Tamošaitienė.

Tolomos (gobelenas)

Petro Maldeikio derlius

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, MIC

Gali taip paradoksiškai atsitikti, kad mes Maldeikį geriau pažinsime tik tada, kai jis nuo mūsų kiek atsitols. Taigi, dabar, kai jis, po ilgo gyvenimo Chicagoje, keliasi į tolimą Arizoną, mums parūpsta sužinoti, ką mes iš savo tarpo išleidžiame. Man, besiruošiant šiam pasisakymui,

laikyti sau garbę, Maldeikis šitaip išsitaria apie dvi mums labai reikšmingas sritis — bendruomenę ir auklėjimą: "Vertinimai kultūriškai subręsti žmogus gali tik kultūrinėje bendruomenėje" (126 psl.). Natūraliai auklėjanti bendruomenė Maldeikiui yra tauta. Tačiau pastebėjime, kad tauta Maldeikiui nereikia uždarmos, kurios negalima peržengti. Jis sako: "Tikroji pedagogika turinti siekti sujungti ugdomąsias savo tautos jėgas su gyvais laiko siekimais į vieną visumą, kurioje atsispindėtų ir tautos ugdomasis charakteris ir bendrai žmogiškosios vertybės" (126 psl.).

Taigi, mūsų jaunoji karta, kuri mano, kad mes norime juos laikyti uždarme tautiškame auklėjime, Maldeikyje turi tokį mokytoją, kuris kultūrinės atvirybės reikšmę auklėjime supranta. Atrodo, kad ir mums visiems, kurie rūpinamės jaunuomenės auklėjimu, reikia į šį atvirumą atsisivelti, jei nenorime patekti į akligatvį.

Savo knygoje: Vakarų Europos ir JAV auklėjimas" Maldeikis patikimu būdu apžvelgia įvairių kraštų auklėjimo sistemas. Ir jei kas ieškos kada šiuo reikalu informacijos, geresnės neras nei svetimos kalbose, negu šiame veikalė. Net komunistiniam auklėjimui pažinti Maldeikis yra vertingas. Jis turi teisingą žodį ir jam, šalia kritiško. Maldeikis pastebi, kad šis auklėjimas turi tam tikros rūšies idealizmą (137 psl.).

Būdamas bendruomeninio auklėjimo šalininkas, Maldeikis tačiau nei iš tolo nepritaria modernioms Amerikos pedagogo Dewey pažiūroms, kur bendruomenė faktiškai nori apsieiti be pilnai suprasto mokytojo, sakydama, "kad žmogus auklėjasi, tik (Nukelta į 2 psl.)

Petras Maldeikis

teko peržvelgti Maldeikio raštus, ir aš, nors tariasi jį pažįstąs, buvau nustebintas jų turtingumu.

Mes negalime čia leisti į sistemingą Maldeikio galvosenos vertinimą ir pasitenkime tik greičiau jo atradimu. Būtent, pasiteikime kai kurias jo mintis, kurios atitinka ir daugelio mūsų dmesio lauką.

Pedagoginė sritis

Pradėkime nuo pedagoginės srities. Auklėjimo sritis, kurioje seniai dirba Maldeikis, yra beveik ir kiekvieno iš mūsų dmesio sritis.

Savo veikale Vakarų Europos ir JAV auklėjimas", kurio išleidimą "Sūduvos" leidykla gali

Kultūrinis spinduliavimas

Paskutinėmis dienomis lankantis vienoj kitoj tolimesnėje lietuvių kolonijoje teko patirti, koks gyvas yra susidomėjimas mūsų kultūriniais įvykiais didesniuose mūsų išeivijos centruose. Klausinėja, kaip pavyko "Traviatos" operos pastatymas, kaip kiti kultūriniai dalykai.

Tai atkreipia visu mūsų dėmesį, kad kultūriniai įvykiai yra labai svarbūs ne tik toms kolonijoms, kuriose jie įvyksta, bet ir visai lietuvių išeivijai. Juos sekama, jais džiaugiamasi, jais didžiuojamasi, ir tai yra ne tik vietos talentų iškilimas, dalyvių šviesus pergyvenimas, bet ir taip pat lietuviškojo kultūrinio džiaugsmo ugdymas tolimiausiuose mūsų išeivijos kampeliuose. Tai mūsų kultūrinių laimėjimų spinduliavimas į tolimąsias periferijas, ir kartais lengva net nuspręsti, kur jų didesnė reikšmė — vietoje ar ir už didesnių atstumų.

Išeivijos kultūrinių laimėjimų spinduliai įstengia protarpliais, kad ir ne taip gausiai, prasiveržti ir pro geležinę uždangą. Jeigu išeivijos politiniai žygiai okupantų kontroliuojamoje spaudoje suminimi tik su keiksnojimais, tai išeivijos didžiųjų kultūrinių įvykių dažnai nebedrįstama niekinėti, net daug kartų būna nepatogu apie juos ir nutylėti ir jie viešokioj ar kitokioj formoj randa atžvilgių: jie liks atžymėti ateities Tėvynėje esantieji mūsų broliai patiria apie tai, ir jiems džiugu, kad ir dolerių šalis nenustelbė mūsų kultūrinių polėkių.

Šalia šio kultūrinių įvykių spinduliavimo erdvės atžvilgiu, vyks jų spinduliavimas ir laiko atžvilgiu: jie liks atžymėti ateities kultūros istorijoje. Jų garsas išliks ilgiau už pačius tų kultūri-

nių įvykių kūrėjus. Dėl viso to mūsų žymesnieji kultūriniai užmojai turi susilaukti kuo platesnio susidomėjimo, kuo gausesnės kultūrinės tautos dalyvavimo, kuo stipresnės materialinės ir kitokios paramos. Artėja Lituanistikos instituto suvažiavimas, ne už kalnų ir IV Dainų šventė, vasarą turėsime lietuvių mokytojų studijų savaitę, rudenį — Teatro festivalį, kitais metais — Tautinių šokių šventę. Jaunimo kongresą. Visam tam jau intensyviai ruošiamasi ir visam tam reikalinga kiek galima platesnė talka, atmenant, kad šiais įvykiais bus praturtinta lietuviškoji dvasia ne vien dalyvių, bet tie kultūriniai spinduliai bus naujų impulsų ir tolimesnių lietuvių kolonijų šviesesniems mūsiškams.

Viena iš tam kultūriniam spinduliavimui skleisti svarbiųjų priemonių yra mūsų periodinė spauda. Reikia visiems suvokti, kad jos padėtis darosi nuolat sunkesnė. Faktas, kad paskutinėmis dienomis laikraštinio popieriaus kainos pakilo 15 dolerių už toną. Pašto patarnavimas šiomis dienomis pabrango 14,2 procento. Nėgana to — po 14,2 procento pašto išlaidos laikraščių ekspedavimui brangs kasmet per visus 10 metų. Pakils daugiau negu dvigubai. Nenuostabu, kad Chicagoje, kur lenkų, atrodo, yra bešuminėjama okupuotos Lietuvos spaudoje, kad ir ne taip gausiai. Tėvynėje esantieji mūsų broliai patiria apie tai, ir jiems džiugu, kad ir dolerių šalis nenustelbė mūsų kultūrinių polėkių.

Lietuviški laikraščiai dar laisvųjų spinduliavimui bendradarbiai, kurie rašo nesiekdami honorarų, dėka spaustuvės darbininkų, kurie dirba, neieškodami unijinio atlyginimo, dėka redaktorių, ku-

Dr. Vincas Maciūnas

rie dirba su žymiai mažesniu atlyginimu, negu gautų bet kur kitur, o svarbiausia — dėka idealistų leidėjų ryžto. Bet ir pati visuomenė turi tą pasiaukojimą suprasti, savąja spaudą rūpintis kaip tikrai sava, lengvesne ranka skiriant dolerį sava spaudai palaikyti, atmenant, kad per ją vyksta didysis mūsų kultūrinio gyvenimo spinduliavimas ir erdvė, ir laike.

J. Daugl.

Čiurlionio ansamblio išvyka į Venecuelą ir Kolumbiją

JUOZAS ŽILEVICIUS

Vienas žymiųjų mūsų diplomatu kartą yra sakęs: „Kai iš tėvynės išeivis atsiduria užsieniuose, per pirmąjį dešimtmetį jaučia gyvą ryšį su kraštu ir ilgesingą tėvynės meilę. Jei jos laikas nuo laiko lankydamsis tėvynėje neatgaivina, tai sekančiame dešimtmetyje jis nutolsta; nejučiamai atsisako papročių, pvz. kūčių, margučių, Joninių, vedybinių ir kitokių. Jis jau nebepajėgia savo prieaugliui šiltai ir gyvai nušviesti savo tėvynės savybių, jau nebedainuoja liaudiškųjų dainų ir nebemokina savo jaunimo, nes jau jis yra primiręs. Ir taip pamazų nutolsta nuo tautos“.

Gyvenamoji aplinka verčia tame matyti daug tiesos. Štai ryškus įrodymas: kai Čiurlionio ansamblis po stiprių pliauškių kartoja dainuotą dainą, tai yra žmonių, kurie erzina, kam įkūrėti tais pačiais dalykais, ilginant koncertą. Tai pirmos nutautėjimo žymės, kai liaudies daina jau nebemielia, nes jis mat girdi nuolat svertimautiškus šedevrus ir kapelas. Jie jam malonūs. Net ir į prausyklą nusineša radijo aparatą, kad šiais „perlais“ galėtų džiaugtis. Tokiose nuotaikose ima ma mažiau beskaityti savus laikraščius, mažėja lietuviškuose parengimuos lankytojų...

O yra žmonių, kurie per 40 metų išgyvena užsieniuose, nei karto tėvynėje nesilankę ir, kai jiems pasidaro tėvynės ilgu, užsistato Čiurlionio ansamblio plokštelę, pasiklauso liaudiškų dainų, ašaros suvilko akis ir taip siela atsigauja. (Taip būna ir su šio straipsnio autorium). O ką bekalbėti, jei Čiurlionio ansamblis dainuoja. Tose dainose piešiamas visas Lietuvos grožis: žydinčios pievos, žaliuojantys laukai, čiurleną upeliai, čiurlantieji paukšteliai. Tai tikra Lietuva. Tokio tai Čiurlionio ansamblio sulauks atvykstant Venecuelą ir Kolumbiją, o prieš tai — ir Chicagą. Čiurlionio ansamblis koncertuos Chicagoje birželio 5 ir 6 d., Marijos aukšt. mokyklos salėje.

Ansamblis spalvingumą sudaro įvairios chorinės kombinacijos. Pvz.: mišrus choras su kanklių palyda ir be kanklių, vyrų grupė, moterų choras su kanklėmis. Visuose choruose dalyvauja solistai, bus ir kanklių orkestro atskiras pasirodymas. Toks įvairus chorių vienietis vienas po kito keitimasis savaime sudaro klaustytojams įvairumą.

Kas yra Čiurlionio ansamblis

Čiurlioniško stiliaus koncertai, kuriuos sukūrė ir išvystė komp. A. Mikulskis, yra būdingi. Šis būdas yra nepamėgdžijamas dėl jo savotiškumo. Komp. A. Mikulskis, eilę metų gilinesis ir studijavęs liaudies melodijų harmonizavimą, žymių tautų muzikos žinovų vadovybėje, sugebėjo išgiltinti į savosios liaudies muzikos savybes. Jis suradęs sau tinkamą melodiją ilgai nešiojasi sielos gel-

mėse, kol neišgirsta tai melodijai pritinkančios harmonijos, kuri padėtų, melodijos nenuslopintai, išijungti į dabarties muzikines apraškas. Jo harmonizuota senovinė liaudies melodija yra taip su tvarkyta, jog kiekviena daina sudaro savyje užbaigtą savarankų kūrinį, kuris grynai lietuvių sielos prakalba, o svertimautis, nors ir nesupranta žodžio, bet girdi iki šiol jam negirdėtą garsinę slinkti, kuri ji sudomina ir tarp tautinė muzikinių garsų prasmė, kaip tarptautinė kalba jam atskleidžia.

A. Mikulskio harmonizuotosios liaudies melodijos, jo chorų pravedamos taip gyvai, įtikinančiai ir savaimingai, jog joks kitas dirigentas ar kompozitorius taip ryškiai nepakartoja jo kūrinio būdo. Tas tai ir sudaro čiurlionišką liaudies dainų atlikimo pobūdį — dainą padaryti gyvą ir sava, kalbančią klausytojo sielą. Dėl to ir netenka stebėtis, kad tų dainų klausantis ašaros per skruostus rieda. Čia ir yra čiurlioniškieji didžiausia jėga, rankose to nepaprastai gyvo, temperamentingo ir žaivos dirigento A. Mikulskio, kai jis atsistoja su savo kerėjančiais mostais choro priekyje. Tai

Čiurlionio ansamblio dabartinis kanklių orkestras su savo vadove Ona Mikulskiene.

Nuotrauka J. Garlos

sutelpa, tai repeticijas daro kitose salėse, nes užsienin vyksta beveik 100 asmenų, būtent, mišrus vyrų ir moterų choras, 15 asmenų kanklių orkestras, vadovaujamas O. Mikulskienės, (čia yra ir 4 didžiulės koncertinės kanklės), 12 porų šokėjų, kurie šoks chorui ir liaudies muzikos instrumentų orkestrui pritariant. Programoj bus 2 komplektai skudų, kanklių orkestras, rageliai,

ras buvo tais instrumentais atliekamas, galima suprasti, jei pažiūrėsim, kaip vertino koncertus girdėję ir matę V. Vokietijos ir Prancūzijos spaudos kritikai. Čia pateikiame dalelę žymių muzikos žinovų ir kritikų atsiliepimų, ištraukų, kur visu vienu balsu pripažįstama lietuvių liaudies dainų ir muzikos grožis ir čiurlioniškieji puikus atlikimas.

„L'Armur“, nr. 6, 1945 m. ra-

šos nuolatinio įdomumo temos buvo sėkmingai, šviežiai ir jaunatviškai atliktos.“

„Trierische Vokszeitung“, 1947.1.8: — „Tikrai gyvą dmesį sekmadienio vakarą Treviris didžiojoje salėje sukėlė lietuvių menininkų koncertas, kurį atliko meistriška lietuvių liaudies meno grupė. Vienas paskui kitą tautiniuose kostiumuose praslinko choras ir tautiniai šokiai, Mikulskio vadovaujamas choras pasirodė su rinktinė balsine medžiaga. Šis drausmingas choras, kaip turtingos išraiškos skambantis vienas, savo liaudiškose temose apie meilę, tautą ir tėvynę parodė formos ir perdavimo darnumą, kuris pasiekė aukščiausio galimo ritmingumo ir dinamikos. Kiekvieno atveju dainos kultūra, švari tarsena ir intonacija, ir, kaip jau sakytą, dinamiškumas, kaip vyrų, taip ir moterų, su lietuvių tautinių instrumentų akompanimentu ir be jo, yra labai aukšto lygio...“

„Lietuvių menininkų ansamblis Čiurlionis suruošė Bayreuthe koncertą-vakarą. Jau pirmieji numeriai pagavo publiką savo meistriška išraiška... Choras, kuris turi gerą balsinę medžiagą, yra nuostabiai drausmingas, o jų dainos ir šokiai meistriškai atlikti. Viena po kitos keitėsi dainos ir šokiai, palydimi liaudies muzikos instrumentų, pasireiškiant visiem žmogiškosios sielos niuansams, pradedant skundu ir baigiant džiaugsmingumu.“

Tai buvo aukščiausios rūšies liaudies menas, perteiktas kultūroje formos ir išbaigtu atlikimu, vadovaujant A. Mikulskui — šitai rašė Erich Bochner, vienas žymiausių vokiečių meno autoritetų.

Čiurlionio didžiosios sėkmės pradžia

Karo pabaigos trimitai juos užtinka viename nedideliame kaimelyje palei Šveicarijos sieną. Buvo nuvargę ir nusivylę. Jie ne sykį stovėjo ties linija, skiriančia Vokietijos žemę nuo Šveicarijos, bet, deja, jų niekas tenai nepriėmė.

Atsitiktinumo dėka juos, viename tuščiam tvarte gyvenančius, užtinka prancūzai ir dar tą patį vakarą jie koncertuoja jų vieno dalinio karo pabaigos šventėje.

Nuo čia ir prasideda ansambliui kitos dienos. Jie vis koncertuoja prancūzų kariams, bet dar niekas nesusirūpina jų gyvenimo sąlygomis. Triukšmingai sutiktus ir pavaišintus kariški skirvežimiai grąžina į jų namus, į tą patį tvartą, ir, kai reikia, vėl atvyksta į jų pasiimti. Ansambličiai gyvena savotiškoje stovykloje ir vilijos geresnių dienų. Ir jos ateina.

Tuo laiku buvęs prancūzų vyriausias karo vadas gen. de Latre de Tassigny jais susidomi ir jiems suteikia garbę, kaip vieninteliam meniniam vienietui dalyvauti prancūzų kariuomenės ruošiamuose pobūviuose.

Vienas tų pobūvių plačiai nuaidėjo pasaulio spaudoje ir išgarsino Lietuvos vardą, mūsų tautai pelyndamas daug simpatijų.

MEDARDAS BAVARSKAS

SEPTYNIŲ METŲ VIZIJA

Jau gimsta širdyje neišdainuotos dainos
Ir džiaugsmas sruba iš širdies gėlmės.
Bet štai ateina, nesustodami ateina
Septyni metai nesėkmės.

Ateina kryžiai, o sunkesni už iki šiol išnešiotus kryžius,
Ateina bandymai, o didesnės, o didesnės ugnies...
Ir dreba sąnariai, lyg pasirėngę sutikti mirtį lėtą
Septynerius metus nesėkmės.

Jau teka saulė, šešėliai, su spinduliais jos mainosi,
O šviesios spalvos neša pažadus vilties.
Bet štai ateina, nesulaikomi ateina
Septyni metai nesėkmės.

Ateina kančios iki šiol dar neiškentėtos,
Skausmai erškėčiais vainikuoti ir nuolatiniš ieškojimas prasmės.
Ir akys merkiiasi, lyg pasirėngę sutikti mirtį lėtą
Septyniuose metuose nesėkmės.

Jau laimė nupirkta, bet už kokią kainą!..
Ir pasigirstu tuoj gražiausioji dalis giesmės,
Bet štai ateina, neišvengiamai ateina
Septyni metai nesėkmės.

PATER NOSTER

Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandieną,
Duok ašarų, nusiminimo ir keletą minučių nevilties...
Duok mums, nes mes tarp daugelio taip vieni vieni
Ir neužskaitykli mums kasdienės mūsų vienišųjų kaltės.

Kasdieninės mūsų duonos duok mums šiandieną,
Duok truputėlį džiaugsmo, saulės ir jėgų.
Mūsų taip daug, bet iš to daugelio kiekvienas palieka

Tarp savo nepriteklių, svajonių ir vargų.

Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandieną.
Už mūsų nuodėmės neteisi niekados.
Bet duoki progą nušluostyti ašarų kitam bent viena
Ir prisimint neieški kitų mus žeidusios skriaudos.

ISDILUSI PLOKSTELĖ

Ant stalo lempa. Lapas popieriaus.
Ir ant jo nusvirusi galva.
Ant išdilusios plokštelės žodžiai kartų tūkstantį kartoti:
„... na eiva brangioli, na eiva brangioli, na eiva...“

Nepasirašys ant popieriaus sonetas,
Nei peizažas, nei ex libris, nebus nupiešta ten naktis rami.
Ir nors pastangas visas, visas viltis sudėtum,
Bet brangioli nenuels su tavimi.

Tu išdilusios plokštelės pataisyti nemoki.
Nežina, kaip baigiasi daina.
Liks ant stalo lempa. Lapas popieriaus.
Ir ant jo nusvirusi galva.

Tai buvo koncertas, kurį gen. de Latre de Tassigny suruošė JAV generolo pavaduotojo gen. Devers garbei.

Šiam koncertui ansamblis ruošėsi dviejų specialiai iš Paryžiaus kvietusių režisierių padedamas. Koncertas byko parke naktį 12 val. Buvo padaryta estrada ir daugybės įvairiaspalvių prožektorių pagalba mūsų moterų ir vyrų tautiniai drabužiai teikė ypatingai žavintį vaizdą. Šimtai aukštųjų vakarų sąjungininkų karininkų karščiausiai plojo lietuviams, o gen. de Latre de Tassigny prieš savo svečius stovėjo patenkintas ir išdidus. Jis didžiavosi tais lietuviams, kurie būdami toli nuo tėvynės, pabėgėlišką gyvenimą vargdami, sugebėjo susiburti ir taip gražiai perduoti lietuvių tautos meną.

Ansamblis susilaukė didžiausio pripažinimo ir įvertinimo. Gen. de Latre de Tassigny visų labiausiai iš visos ansamblio programos buvo pamėgęs dainą „Viena linelius pasėjau...“, kurią pakartotinai prašydavo jam padainuoti. Net ir tą vakarą, kai jis turėjo išvykti iš Vokietijos, savo paliešą perleisdamas kitam, trumpą atsisveikinimo valandą, jis ansambliui paprašė padainuoti jam „Viena linelius pasėjau...“

1945 m. vasario pradžioje ansamblis pasitraukė pietų Vokietijon. Kapituliacijos sulaukę Austrijoje, Feldirchene, ir sekančią dieną davė prancūzų kariams koncertą. Pavyko susilaukti pirmos prancūzų armijos vado gen. de Latre de Tassigny globos ir armi-

jos teatro teisių. Čiurlionio ansamblis 1945-49 metais davė 400 liaudies dainų bei religinės muzikos koncertų Prancūzijos, Amerikos, Lenkijos ir Luxenburgo kariams ir įvairių tautybių Vokietijos bei Austrijos gyventojams. Ansamblis buvo pakviestas atlikti garbės pergalės istorinę meno iškilnių programą drauge su Paryžiaus karininkų bei 5000 karių. Tai buvo 1945 m. birželio 15 d. Bad Schachene.

Čiurlionio ansamblio repertuaras

Pakilus uždangai pamatom gražiai žydintį, gražiaspalvį ansamblį ir išgirstam „Mes padainuosim dainų dainele, mes dainų dainorėliai...“ Po to seka visa eilė dainų, piešančių Lietuvą įvairiose pavidaluose: buities, vestuvinių ir kt., ir štai staiga išgirstama įtikinančiai stipriai NAMO... „Oi eisim, eisim, mes čia nebūsim, ne mūsų tėviškėle... Lau kai nearti, rugiai nepiauti, namo broleliai, namo jauniejai, namo darbelių dirbti ir t.t.“

Sunku rasti lietuvių išeivijoje, kad jam širdis nesuskaudėtų ir ašara nesuvilgytų akių. Šį šauksmą ilgai mintytį skambės anie garsai. Tai tautos meilės ugdymo balzamas!!!

• Lietuvos statuto vertimas į lietuvių kalbą yra surinktas ir sulaužytas Morkūno spaustuve.

Čiurlionio ansamblis dabar. Vidury stovi (iš kairės): tautinių šokių vadovas M. Leknickas, ansamblio vadovas komp. A. Mikulskis, tautinių šokių vadovė J. Karalūnaitė ir režisierius P. Maželis. Ansamblio koncertai Chicagoje įvyks birž. 5 ir 6 d.

Nuotrauka J. Garlos

Išsilaikyti svetimų vandenų paviršiuje

Kas nežino, jog palikimą daug lengviau išbarstyti, negu padidinti, išauginti, išplėsti, kad tavo paveldėtojai daugiau turty, didesnių vertybių perimty savo žinion. Čia turiu galvoj ne asmeninį turty, kurį tėvai palieka vaikams, bet visos tautos dvasines vertybes, kurios kartų perduodamos kartoms, per amžius turtinamos, keliamos arba pamiršamos, užleidi džiūmos, paliekamos.

Natūralioji aplinkoj, t.y. kada tauta gyvena laisvą savarankišką gyvenimą, jos dvasinių vertybių krautis irgi kraunamas laisvai ir natūraliai. Jis ten neatsikriamai susipina su medžiaginėm vertybėm, ten savitai priimamos vertybės, ateinančios iš artimesnių ir tolimesnių kraštų, persunkiamos savo dvasia ir įjungiamos savų kultūrinių apraiškų ratan.

Taip auga tautų kultūros su savitais bruožais ir taip atskirų tautų kultūros derinasi į savo amžiaus visuotinę kultūrą. Kiekvienas asmuo gimsta savo tautinės kultūros aplinkoje, joje auga, jau iš pat mažens visiškai nesąmoningai įsisavina jos bruožus, paveldi ją natūraliu augimo ir brendimo keliu ir užaugęs tampa kartais pasyviu įgyto paveldėjimo dėvėtoju, o kartais jo puoselėtoju ir turtintoju savo savo kūrybingu įnašu.

Tapome klajokliai, modernių hunų vejami

Ne taip yra, kai mes čia kalbame apie savo jaunimą. Mes patys tapome klajokliais nuo to momento, kai moderniškų hunų baimės vejami peržengė savo krašto sieną ir išsklydome į svetimas žemes. Klajodami neužtikome negyvenamų plotų, neįsikūrėme visai kuriai, neužėmėm žemių, kuriose susibūrę būtų galėję padiegti iš savo krašto išsineštos kultūros daiktus ir juos ten puoselėti ir ugdyti.

Kaip tik priešingai — išsibarsčius seniai užimtos žemės, tvirtai įsistiprinusios kultūrose, kurios, nors neretai ir svetingos, turėjo mums patiems stiprios o kartais net ir visiškai nulėmiančios įtakos mums, kurie, rodos, išėjome iš savo krašto stiprūs ir apsisprendę nesileisti įtakojami, bet patys įtakoti, būti savo kultūros ambasadoriais, net apaštalais.

Toji apaštalavimo intencija jau iš pat pirmos dienos įskėlė sunkiai beužtaisomą plyšį tarp čia seniau įsigyvenusių, giliau palietusių čionykštės kultūros ir naujai atvykusių, kurie su pirmu žodžiu siekė juos nuamerikietinti ir tuoj čia pat sukaukinti, supanežinti, sušliaulinti.

O galėjo būti kitaip. Galėjome ir priimti ir duoti, nes priimti vis tiek priėmė, tik duoti nebeliko

Vienas vakaras su Gintaru

JURGIS JANKUS

kam. Tas pats metodas kalė ir tebekala kyla tarp mūsų ir mūsų vaikų.

Mūsų vaikai svetimuose sūkuriose

Daugumai mūsų sunku buvo suprasti, kad vaikai auga šiame laike ir šiame krašte, o ne anuo- se, kur augome mes. Jų natūrali

Puristo etnografo interpretacija ir jaunimas tėvų palikime

Panašios mintys sukosi galvoje prieš porą metų žiūrint Grandinės spektaklio, jos dar labiau formulavosi šių metų gegužės 6 dieną, stebint Gintaro pasirodymą Rochestery. Tų sambūrių jaunimas puoselėjo per amžius

čienė, Rimas Lapinas moko jaunųjų orkestrantų grupę, iš kurios ateina prieauglis Gintarui.

Liaudies instrumentų gamintojas

Pačiam Zigmui tenka rūpintis repertuaru, kurio daugumą pats komponuoja, orkestruoja ir paruošia partitūras. Jam tenka ir sukurti galvą kaip ir iš kur sumedžioti instrumentus, kurių dalį tenka pačiam padirbti. O tų instrumentų irgi esama nemaža — tošiniai trimitai, Sekminių rageliai, lumzdeliai, birbynės, skudučiai ir net takalai, toks į stati-

Gintaro ansamblis

aplinka yra toji, juos supa to krašto kultūrinė tėkmė ir įsuka savo sūkurio. Tie sūkuriai kartais yra geri, kartais blogi, bet jeigu ne jie, ir mūsų jaunimas nebūtų nei pajėgęs, nei mokėjęs sukelti Simo Kudirkos audros. Ir kaip nuostabu — tam reikale nebebuvo net jokio generacijų plyšio, to madingai nukalto arkluko, ant kurio taip sėkmingai jodinėjo visokio plauko politikieriai ir oportunistai.

Mūsų jaunimas ne toks, kaip mes, lygiai, kaip mes nebuvo tokie, kaip mūsų tėvai. Mes, pirmoji karta augusi laisvės atmosferoje, ne kartą, ypač jaunuomenėje, žiūrėjome į savo tėvus iš aukšto, nuostebkime, kad panašiai pasielgia ir mūsų vaikai, nes jie auga daug skirtingesnėje atmosferoje, negu mes kada augom.

Visi uostai atviri nuskesti svetimam vandeny

Tarp mūsų ir dabartinių mūsų vaikų yra toks skirtumas, kad mes vistiek iš lietuviškos aplinkos pagėgti negalėjome. Galėjome kas nuo jos užsisiklėti, paneigti savo tėvų papročius ir tradicijas, naujus išsirašydinti iš užsienio, bet savam krašte visiškai nuo jų pagėgti negalėjome, o čia visi uostai atviri nuskesti svetimam vandenyje. Užtenka, kad tik dvasinis ryšys nutruktų tarp tėvų ir vaikų.

tėvų sukrautą palikimą. To palikimo interpretacija puristo etnografo daugeliu atvejų gali ir nepatenkinti, bet nei vienu, nei kitu atveju čia nesistengta kurti etnografinio ar istorinio gyvų lėlių muziejiaus, bet stengiasi rasti būdą savam jaunimui reikštis per tėvų palikimą.

Gintarą užaugino Zigmas Lapinas. Pradžioje atėjo be plano, be steigiamųjų susirinkimų, be narių verbavimo, bet labai paprastai ir tiesioginiai. Jo namai visada buvo ir tebėra pilni muzikos instrumentų, ir jis nedraudė užinančiam jaunimui juos vartoti, mėginti savo sugebėjimus. Negailėjo nė laiko sugaišti parodyti, kaip vienu ar kitu grojama. Taip Quebeco Dainavos vasarvietėje jaunėji ir įprato suktis apie Zigmą namus su nuolatinu klausimu: "Ar šiandien grosim?" Ir taip jie grojo vakarais, paskum prie laužų, paskum Vasario 16-tosios šventėje.

Gyva kūrybinė nuotaika jaunimą traukė. Nereikėjo nei stumti, nei raginti, nei prašinėti. Kad tik būtų jėgų visus priimti ir apdoroti! Reikėjo pagalbos iš šalies. Taip atsirado tėvų komitetas, kuriam šiuo metu vadovauja Petras Lukoševičius. Tėvų komitetas tvarko visus ansamblio ūkinius reikalus, organizuoja keliones. Šokių moko Milda Lapinienė, dainas paruošia Ina Kli-

Tautinių instrumentų orkestras

Gintaro nugarklaulis yra gana gausus tautinių instrumentų orkestras, kurio koncertmeisteriu yra Zigmo sūnus Algis Lapinas, grojantis rageliu ir trimitu. Atrodo, kad atėity jam gali atitekti ir viso ansamblio vadovybė. Iš lumzdelininkų reikia paminėti gražia techniką ir sultingą tonu išsiskiriantį Petrą Valpą.

Orkestrą gražiai papildė mergaičių (Linda ir Dalia Blauzėdžiūnaitės, Virginija Murauskaitė ir Jolė Andriuskevičiūtė) kvartetas, kuriam patalpinkauti kartais prišoka ir ketvertas orkestrantų (jau nebe rageliais, bet vyškais balsais). Pagaliau visą tautinių instrumentų grupę.

Kanklės ir dailiusis žodis

Taip pat negaliu praeiti nepaminėjęs Rasos Lukoševičiūtės, kuri skambina bosinėmis kanklėmis ir dailiuoju žodžiu užpildo tarpus tarp dainų ir muzikos. Šį sykį ji išimtinai gražiai paskaitė Kazio Binkio Gėlės iš šeino, vaizdžiai išryškino Gintaro prasmę, siekimus ir lūkesčius.

Čia neiškenčiu nepacitavęs tos gražios vietos, kur ji sako, jog gintariečiai žino, "kad mes visi, nežiūrint kiek tūkstančių mylių mus skyrty, susitiksim ne tik Dainavoje, ne tik ant uosto krantinės, bet ir savo laisvoje šalyje. Kada nors, kad ir už kiek metų, mes vistiek susitiksim. Mus jungia daina, melodija, šokiai ir visų labiausiai mus jungia viena ir ta pati Motina Tėvynė. Galų gale visi ansambliai — čia ir te-

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Tauta ir tautininkas

Prieškarinė bendrinė ir dabartinė užsienio lietuvių kalboje tauta paprastai suprantama kaip žmonių bendrija, susijungta kalbos, papročių, kultūros, giminės ar kilmės (likimo) bendrumo, pvz.: lietuvių tauta, tautos himnas, tautinė kultūra. Tautybė "priklausomybė tautai, nacionalybė", tautosaka folkloras" ir kt. Kartais šalia šio žodžio lygiareikšmiškai vartojama ir nacija (iš lot. "gimimas, giminė, tauta"). Bet nacija kitose kalbose dar ir kiti reikšmės; pvz. ang. nation visų pirma yra tauta (people arba peoples) po viena valdžia, o people suprantama kaip žmonių bendrija, turinti bendrą kilmę, kalbą, kultūrą, papročius ar valdžią; bet abu šie žodžiai čia gali būti ir pakaitais vartojami, plg. American people (arba nation), English people, British nation. Šiaip jau anglų people silpniau implikuoja politinę ir daugiau pabrėžia kultūrinę bei socialinę vienovę, o nation yra politinis terminas. Tačiau lietuvių kalboje šio reikšminio skirtumo nebuvo paisoma; pvz. 1920 m. įkurtoji League of Nations (vok. Voelkerbund) buvo pavadinta Tautų Sąjunga ir 1946 m. įkurtosios United Nations automatiškai toliau buvo vadinamos Jungtinėmis Tautomis. K. J. Cėginskas Liet. Enciklopedijoje (XIX 462), remdamasis šio žodžio reikšmės įvairavimu V. Europos kalbose, ir liet. kalboje skiria naciją "tautą" ir naciją "valstybės piliečių visumą", o L. Dambriūnas (Gimtoji Kalba, 1966, II 17) naciją jau sulygina su valstybe ir mano, kad ang. United Nations, prc. les Nations Unies lietuviškai teadintinos Jungtinėmis Valstybėmis arba Nacijomis, ne Jungtinėmis Tautomis. Dabartinė Lietuvoje vartojama Suvienytos Nacijos, Suvienytųjų Nacijų Organizacija; be to, čia ir šiaip jau gana savotiškai mėginama naciją skirti nuo tautos, plg. tarybinė socialistinė lietuvių nacija ir kit. Man ro-

dos, gali pasilikti, bent užsienio lietuvių kalboje, ir tradicinės Jungtinės Tautos, nes, kaip jau minėta, pvz. ang. nation nėra visados griežtai skiriama nuo people.

Iš pagrindinio žodžio tauta sudarytas tautininkas iš pradžios reikšė "žmogų, kuriam ypačiai rūpi tauta, tautos dalykai, kuris tautos dalykais yra ypačiai susirūpinęs"; dėl reikšmės plg. dar kalbiniškas karininkas, mokslininkas ir kt. Bet vėliau tautininko reikšmė buvo susiaurinta — juo buvo pradėtas vadinti Lietuvos tautininkų sąjungos (partijos) narys, "t. y. asmuo, kuris skelbia ir remia įsitikinimą, jog savosios tautos gerovė turi būti pagrindinis viešosios politinės, ūkinės ir kultūrinės veiklos tikslas (LE XXX 440). Dabartinė Lietuvoje tautininku vadinamas nacionalizmo šalininkas, nacionalistas, šovinizmas, o pats nacionalizmas apibūdinamas kaip "reakcinė buržuazinė ideologija, skelbianti nacionalinę nelygybę, aukštinanti vienas nacijas ir niekinanti kitas". Taigi tautininkas iš tikrųjų yra įvairios reikšmės. Jablonskis, šio žodžio sudarytojas, tautininkais laikė visus žmones, kurie rūpinasi tautos reikalais, be jokio partinio skirtumo, ir jis pats tarėsi esąs tautininkas, bet ne registruotas. Tautininkams valdant Lietuvą, bendrosios reikšmės tautininkas lyg savaime nebūtiko oficialinei nuomonei ir todėl buvo beveik pasitraukęs iš apyvartos, o po karo Lietuvoje šis žodis įgavo visai neigiamą, reakcinę reikšmę. Kiti, ypač filosofuojantieji, tiek pačią tautą, tiek tautininką (nacionalistą) yra linkę dar įvairiau aiškinti, bet tai jau yra tolimesnės dalykas, jau kur kitur tesvarstytinas.

P. S.

• Nė viena leidykla Lietuvoje pastaraisiais metais nėra išleidusi atvirukų su žymių žmonių portretais. Taip nusiskundė "Tiesos" skaitytojai okupuotoj Lietuvoje.

Gintaro mergaičių kvartetas

Zigmas Lapinas — Gintaro vadovas

NEW RATES

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSN.

6245 SO. WESTERN AVE.

TELEPHONE GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4 Thurs and Friday 9 to 8 Sat 9 to 12:30

KOMUNISTŲ TERORO ISPRIEVARTAUTAS ŽMOGUS

STASE SEMENIENĖ

Artur London, Čekoslovakijos užsienio reikalų ministeris ir ištikimas komunistų partijos narys, 1951 m. buvo suimtas už "nusikaltimus prieš valstybę". Jis buvo kankintas partijos patikėtinių tol, kol tyčia sufalsifikavo savo išpažintį, "prisipažino" neva buvęs imperialistų agentas. Po 21 mėnesio kankinimo, London ir 13 jo draugų, įskaitant partijos sekretorių Rudolf Slansky, Stalino įsakymu buvo viešai teisiami už nusikaltimus, kurių jie iš tikrųjų nepadarė. Vienuolika jų buvo pasmerkti mirti. London buvo nuteistas ligi gyvos galvos. Vėliau jis buvo išleistas iš kalėjimo, 1956 m. reabilituotas pagal tada veikusią postalinę išlaisvinimo programą. Dabar Artur London gyvena Prancūzijoje, kur parašė knygą apie savo auometinius gyvenimus. Tokia tai yra žiauri realybė — tikrovės gyvenimiškieji faktai, virė dabar net jau istoriniais.

Tais realiais pergyvenimais remiantis, režisierius Constantine Costa-Gavras pastatė spalvotą filmą "The Confession". Filmą ir parašytas ir režisuotas ty pačių, kurie neseniai pastatė ir filmą "Z", laimėjusi daug premijų, taipgi geriausio filmo vardą. Taip, kaip ir "Z", tai yra tikra totalitarinio režimo bylos studija. Vien tikslai politinė filmo rėšis buvo pakeista nuo radikaliųjų dešiniųjų ir radikalūs kairiuosius. Tokiu būdu minimas režisierius jau antrą kartą paėmė politinę istoriją ir paverė ją taip stipraus realizmo menu, kad tas menas tučtuojau vėl virto istorija, rodančia, kokių būdu žmonės mąsto, diskutuoja ir net veikia politikoje.

"Z" buvo polemintis filmas, sukeliantis nemalonius nusiteikimo nuotaikas prieš militarinį režimą Graikijoje. "The Confession" yra daug gilesnis ir kur kas svarbesnis filmas, ypač gerai bus suprantamas žmonėms iš Europos.

Režisierius pasirinko vėl tuos pačius bendradarbius: rašytoją Jorge Semprun, kinematografo Raoul Coutard ir savo mėgiamiausią aktorį Yves Montand. Šis taip išgyveno ir vaizduojamo charakterio kančias, kad nusto-

jo net 24 svarų per 6 savaites. Aktorius pareiškė spaudai, kad filme nenorėta kritikuoti komunizmo. "Tai, girdi, stalinizmas, visai skirtingas nuo komunizmo", pabrėžė jis (koks nai-vumas! St. S.). Tačiau, kas atsitiko filme, galėtų atsitikti man ar bet kam! Vien tik pagalvojus, kad šis žmogus prisiėmė nusikaltimus, kurių jis niekad nepadarė ir kad neprisipažino, kai jis buvo kankinamas karo metu nacių... Montard balsas užlūžo.

"Išpažintį" Yves Montand ir vėl šį kartą auka, nėra niekuo giau, kaip tik auka. Tai tuščia figūra, jo skausmai — intelektualiniai.

"The Confession" yra gana ilgas (2 val. 18 min.), bet intensyvus, filmas, besisukąs dideliu greičiu. Kartu tai yra aštrus, pilnas kančios filmas.

Herofus Gerard (Montand) suimamas, stumdomas, mušamas, be maisto ir miego, amžinai tardomas, jam uždraustas bet koks kontaktas su pasauliu, negauna jokios informacijos, kankinamas, maitinamas melu ir apgaule apie jo žmoną, jo draugus ir jo žydišką kilmę. Jo priedermiai iškreipimai ir laužimai gabalais taip, kaip tik kam užteina į galvą, kad tik partija vėl sugrupuotų juos į figūras, pagaidaujamąs savo tikslams.

Montand vaidyba turi išbaigtą ligi vaizkumo kokybę. Jauti, kad jis savo rolėje gyvena, ne vaidina. Simone Signoret (tikram gyvenime Montand žmona) yra labai puiki Gerardo (minimo Arturo Londono) žmonos Lise rolėje. Mažesnės rolės irgi gerai išbaigtos. Contard fotografija, kaip ir visados, graži ir tikslai.

Costa Gavras sukūrė šiame savo filme daug subtilių momentų: elektrizuojanti scena didžiulio partijos susirinkimo, puikios, sąmojingos diskusijos apie knygą Rivieroje ir kit.

Kai kurie rimti amerikiečių kritikai mano, kad filmas daugeliui bus nuobodus. Esą, jis per sunkus, per daug politinis, per daug europietiškas. Filmą mėgina priversti amerikiečius susimąstyti ir tada per mąstymą jausti — o "mes esame pripratę prie filmų, kurie mus veikia priešingai", užbaigia vienas

A. Tamošaitienė

Pavasaris (gobelenas)

PO ŠEŠIOLIKOS TREMTIES METŲ SIBIRE

Stefanija Rūkienė, GRĮŽIMAS I LAISVĘ. Sibiro tremtinės užrašai. II dalis. Mecenatas Amerikos Lietuvos tautinės sąjungos St. Louis skyrius ir jo nariai. Išleido Viltis, 1970. 526 psl. Kaina \$5, kietais viršeliais \$6. Gaunama "Drauge".

Šešiolika metų juodas ir skurdžias tremtinės dienas leidusi Sibire, o dabar pasiekusi Ameriką, buvusi mokytoja Stefanija Rūkienė šiame stambiam veikle su dideliu vaizdumu perteikia ir Azijos taigas nublokštų lietuvių kančias. Nei kietasai caras, nei kietas Muravjovas nėra tiek gausiai lietuvių išvežę ir genocidiškai mirę, kaip okupantai bolševikai. Daugelio nelaimingųjų kruvina kančia amžiams nuskendo Sibiro pusnyuose. Ant pirštų rankų galime suskaičiuoti tuos, kurie pasiekė laisvąjį pasaulį, ir tik viena S. Rūkienė davė taip detalią tremties vargų aprašymą.

Kietai Sibiro išgyvenimai Rūkinei įsirežė giliai atmintin. Ji gera stebėtoja ir, kaip mokytoja, gera pasakotoja. Ryškiai perteikia žodinį vaizdą ir perduoda gyvą dia-

kritiką (juokinga amerikietiška logika! St. S.).

O vis dėlto tai yra didingas, psichologinis, baisaus režimo filmas. Jis daug geresnis ir mešnikumo atžvilgiu už visus ligi šiol matytus šios rūšies filmus.

"The Confession" palies ir ne vieną amerikietį jiems ligi šiol svetima logika. Jiems pravers akis, kad, buvęs visą savo amžių komunistas, kovotojas prieš nacizmą, žydų kilmės, galėtų būti nuteistas, nes bet kuris žydas, kuris išsigelbėjo iš nacių, turėjo būti kolaborantas (kas per absurdas!).

Sykį čia suimtas — jau esi kaip ir nuteistas. Ir iš nekalto tave padarys kaltu. Neprispažinti — reiškia mirtį. Todėl išpažintis darosi beveik neišvengiama.

Costa Gavras duoda savo filme platų jausminį rezonansą, kuriame revoliucija pasmerkia stalinizmą, o stalinizmas pasmerkia revoliuciją.

Ir labai paprastai, su melancholišku grynumu parodoma, kas atsitiko ir dar vis tebevyksta.

"The Confession", parašyta apie juos ir Artur London, yra labai žmogiškas filmas. Jis nepraleistinas ir matytinas visiems: seniems — jauniems ir mažiems. Filmas tiek žiaurus, kiek žiaurus yra gyvenimas komunistinio teroro nužmogintam žmogui. Jei jis mažiau suprantamas amerikiečiui, tai europiečiui, o ypač lietuviui, bus lyg atspindys veidrodyje jo praityje patirtų išgyvenimų.

logą, stengdamasi visur būti objektyviai tikslai. Todėl jos stilius gyvas, knyga intriguojanti, skaityti nenuobodi, perteikianti gausią informaciją ir skaitytoją perkeltanti į tolimus Azijos plotus, bent jo mintį laikinai išstremdama iš laisvojo pasaulio ir komunistų diktatūros sudarytą košmarą, kuris knyga užskleidus, verčia giliai susimąstyti, pergyvenant gilų gaudulį dėl Sibiro kankinių ir daug tvirčiau ryžantis veikti prieš tą mūsų amžiaus genocidišką vergiją, kurią tautomis atnešė komunizmas.

Rūkieniė liudija, kad per pirmąjį Stalino penkmetį buvo ištremta į Sibirą daugiau negu per visą carų valdymą nuo pat Petro Didžiojo. Ji pati susidūrė su daugeliu tremtinių ne tik iš Baltijos valstybių, bet iš Besarabijos, Lenkijos, Rumunijos ir kitų kraštų. Kai kurie tremtiniai dėvėjo iš maišų pasiūtais drabužiais. Už į kišenes įpiltus kviečius, kuriais motina norėjo gelbėti badaujančius vaikus, ji buvo nubausta 5 metais kalėjimo. Iš bado mirusį vaiką pati motina rogutėmis turėjo vežti į kapines. Už mėnesį darbo Rūkieniė gavo 150 rublių, gi 40 svarų miltų (pūdas) kainavo 700 rublių; pusrčio svoro lydyto sviesto — 500 rublių.

Už papasakotą anekdotą, kuris

turėjo šioji tokį politinį atspalvį, tremtins buvo nuteistas 8 metais kalėjimo. Iš tardymų tremtiniai grįždavo su išmuštais dantimis, o daugeliui dantys išblyrė davo dėl stokos vitaminų. Mokykloje pirmas klasėje mokins per egzaminus sukertamas tik todėl, kad nenorima tremtinio vaiką įleisti į universitetą.

Tiek tremtyje iš bado ir sunkių sąlygų žuvusių žmonių, kad miesto dalyje, kur anksčiau buvo priverčiamųjų darbų stovykla, kur tik kasa, dabar vis iškasa žmogaus kaulus ar kaukolę. Siuvimo artelė Sibire už suknutės pasiuvimą ėmė nuo užsakytojos po 40 rublių, o ją pasiuvusiai tremtinei už tai mokėjo po 8 rublius — koks šiurpus darbininko išnaudojimas. Tremtinė Sibire išgyveno 13 metų, neparagavusi obuolio.

Siame tome Rūkieniė detaliam aprašo ir ką yra radusi, sugrįžusi Lietuvoje. Kauno Medicinos instituto direktorius Januškevičius, matyt okupantų patvarkymu, neprimas studijuoti buvusių tremtinių ar kalintųjų, nors mielai priima kad ir silpnus moksle komjaunuolius. Gaunami iš užsienio laišškai tikrinami, tofografuojami. 1964 metais Spalio revoliucijos šventėje Lietuvos darbininkų kolonos, varomos pro tribūną, išdrišo šaukti: "Duonos, miltų!". Kaune daugeliui taip sunku gauti butą, kad kai kurios šeimos pasistato palapinę gatvėje ir gyvena, taip tikėdamos greičiau gauti pastogę. Mokyklose Lietuvos istorijos nebėra. Vėsdami rusinimo politiką, okupantai daugelio lietuvių tėvų neįneja į aukštesnes mo-

KELIONĖS Į LIETUVĄ IR IŠ LIETUVOS

Walter Rask - Rasčiausko vadovaujamas keliionių biuras praneša, kad dar yra vietų keturiose ekskursijose į Lietuvą. Pirmosios dvi grupės — gegužės mėn. 27 ir birželio mėn. 16 d. — de ja, jau užpildytos. Norintieji prisijungti prie ekskursijų ir dar šią vasarą aplankyti gimines Lietuvoje gali registruotis į sekancias grupes: liepos mėn. 6 d. (dar yra kelios laisvos vietos), liepos mėn. 19 d., liepos mėn. 26 d. ir rugpjūčio mėn. 9 dieną.

Visos ekskursijos bus Lietuvoje net 11 dienų — Vilniuje, Druskininkuose ir ekskursijos po vieną dieną į Kauną ir į Trakus.

Vladas Rasčiauskas pirmas pradėjo organizuoti keliones į Lietuvą ir jau nuvežė virš 20 grupių.

American Travel Service Bureau per ilgą eilę metų organizuoja šias keliones — yra patikima ir patyrusi įstaiga, jų grupės sujungia keliaujančius Amerikos ir Kanados lietuvius. Jei nesate dar Amerikos piliečiai — mes Jums patarsime ir patarsime apie kelionei reikalingus dokumentus ir padėsime juos parūpinti.

Patyrę palydovai lydi kiekvieną mūsų grupę ir rūpinasi visais keliaujančių reikalais. Mūsų grupės pakeliui atgal dar sustoja Romoje, taigi ta pačia proga ne tik aplankysite gimines Lietuvoje, bet ir turėsite galimybių apžiūrėti gražiausią Europos miestą.

Nedelskite registruotis — laisvų vietų skaičius kas dieną mažėja, o dalyvių skaičius yra ribotas. Visos išvykimo datos garantuotos — kainos nustatytos ir yra pigesnės, negu bet kur kitur už 21-os dienos kelionę.

Visais keliomis reikalais ar išskvietimui giminių iš Lietuvos kreipkitės į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Telefonas 238-9787

Istaigos darbo vaandos: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro; kitomis dienomis ir seštadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 val. po pietų.

kykias, bet priima, jeigu jie vyksta studijuoti į Rusiją. Rūkieniė sutiko lietuvių, atvykusių studijuoti į Tomsko pedagoginį institutą. Graudu, kai sužinome, jog okupantai ima nebeleisti statyti kryžių nei kapinėse. Jų vieton leidžia statyti paminklėlius — lenteles su užrašais.

Ypač graudus sąrašas pavardžių lietuvių, išvežtų į Sibirą, prie kurių daugelio pridėti priesaiai: "mirė bado", "nutrūško vagone", "žuvo, taiga kirsdamas", "mirė džiūva", "mirė nusimaitinęs", "mirė darbo stovykloje", "nukantinas ypatingos drausmės stovykloje", "žuvo taigoje rogų su-

maigytas", "mirė miške sužalo-

tas", "moksleivis, vežant Sibiran, bėgo ir su peršautu pilvu baisiose kančiose mirė vagone, nes pagalbą negavo", "ūkininkas, mirė nusimaitinęs, nes savo maisto davinį atiduodavo vaikams..." Knyga vaizdi ne tik žodžio kūryba, bet ir savo iliustracijomis iš Sibiran išvežtų lietuvių gyvenimo. Tiesa, vienoj kitoj vietoj autorė žereina tokių saldų sentimentalumą, bet moters rašte tai iš dalies suprantama. Vis tiek, knyga labai vertinga joje pateikiama istori-džiūva, "mirė nusimaitinęs", ne medžiaga, patraukli savo lengvu stiliumi; skaitytoją paveikia dildoma išpūdi aprašomų išgyvenimų gilumu.

J. Pr.

BRIGHTON
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME LOANS SAVINGS INSURED

Serving the Lithuanian Community
57 years with personal attention.
4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345.6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STĖPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

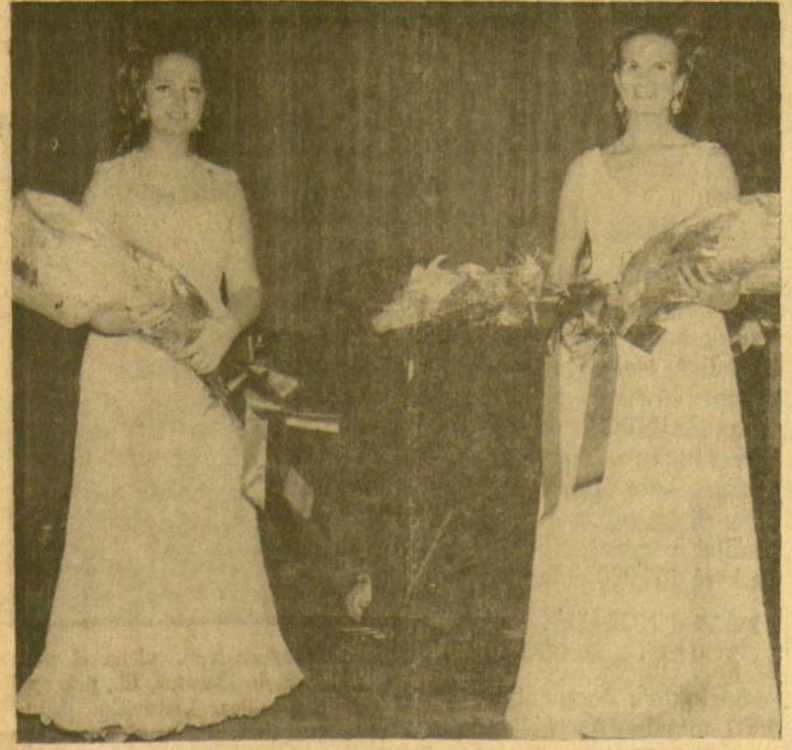
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 East 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. CO 4-2228

Pianistė Raimonda Apeikytė (kairėje) ir solistė Birutė Reivydytė-Dabienė rečitalio metu Hollywoode, Cal. Platesnis rečitalio aprašymas tilpo geg. 15 d. kultūros priede.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

Šeimos šventės

STEFANIJA STASIENĖ
Cleveland, Ohio

Penktasis metų mėnuo kasmet pražysta skaisčiais pavasario žiedais. Tai gyvybės ir jėgų pilnas mėnuo, kuris iš žiemos miego prikelia gamtą naujam gyvenimui. Su pabudusia gamta ir mes dvasiniai atsinaujiname, sielą praskaidrinam, skirdami šį mėnesį Dangiškajai Motinai. Vos pražydėjusios pavasario gėlės ir degančios žvakės ant Marijos altorių palaiko gegužės mėnesio nuotaiką tyrą ir šventišką. Gegužės mėnesio nuotaikoje mes prisimenam ir savo žemiškas motinas. Motinos dieną tai brangi lietuvių širdžiai diena, nes dėkin gumas ir pagarbą gal ir yra vienas ypatingų lietuviškos širdies bruožų. Iš kitos pusės motina tos pagarbos ir dėkingumo yra pilnai verta, nes ji savo gyvenimą yra daugiau pašventusi kitiems, negu sau. Štai ir Dievo Motina, pati kilniausioji moteris, yra pasakiusi: "Štai aš Viešpaties tarnaitė". Tai reiškia visišką pasišventimą kitiems. Neveltui mūsų liaudies kūryboje motinos vardas yra įvairiausiai išreiškiamas: motinėle, močiutė, močiutė sen-galvėlė ir t. t. Nors savo moti-

nos stengiamės dažnai visokiom žemiškom gėrybėm apdovanoti ir visokių malonumų suteikti, tačiau malda, šv. Mišiom ir šv. Komunija gal geriausiai išreiškė savo dėkingumą. Šiame gražiausiame mėnesy ir vaikui ruošiami pirmi šv. Komunijs. Tai kita šio mėnesio tyro džiaugsmo ir skaidrios nuotaikos šventė. Tėvelių, seselių ir mokytojų didžiausias rūpestis, kad šios skaisčios žmonijos atžalos gyvenime pasiliktų religingi, gerai suprastų šv. Komunijs reikšmę ir reikalingumą. Laukiamoji diena ateina. Bažnyčių altoriai skendi gėlėmis, "angelų" gretos žengia bažnyčion, iš jų nekaltų širdžių plaukia giesmės kartu su nuoširdžiausiais pažadais geramam Dievui. Ir koks džiaugsmas apima visus tikinčiuosius. Juk kiekvienas tada prisimena tą brangią dieną. Šv. Teresėlė Kūdikielio Jėzaus yra pasakiusi, kad jos gražiausia gyvenimo diena buvo pirmos Komunijos diena.

Tad pasistenkime, kad ši šventės šilima ir skaidri nuotaika neišblėstų triukšmingos puotos sūkury. Aišku, be vaišių čia apsieiti negalima.

Tačiau nereikia užmiršti, kad tai yra grynai šeimos šventė, tad ir šeimos bei artimųjų giminių tarpe ją reikėtų praleisti. Centrinis šios šventės asmuo yra pats pirmąjį Komunią gavęs jaunuolis-jaunuolė. Jiems dera ir tinkama vieta prie stalo.

Pats stalo dekoravimas ir vaišės turėtų tos dienos įgytą nuotaiką bažnyčioje ir toliau tęsti. Stalas turėtų būti baltuteliai padengtas, gėlės (rozės, gvazdikai, varpeliai) taip pat derėtų baltos, pajavaintos smidru ar mirty šakelėmis. Stalo centre balta deganti žvakė. Valgiai taip pat lengvi, daugiau taikomi pavasariui. Gėrimai — šviesūs vynai arba gaivinantys be alkoholio.

Tegul mūsų gražūs ir tyri tautos papročiai ir šių švenčių metu stiprina mūsų šeimos ir mūsų tautos gyvybę perduoda ateinančiom kartom.

Pagerbta stalo teniso karalienė

PRANAS ALSĖNAS

Toronto dienraščiai gegužės 5 d. išėjo pasipuošę didoka nuotrauka, kurioje matėme Ontario provincijos premjerą W. Davis spaudžiantį ranką lietuvaitei, stalo teniso čempionei Violetai Nešukaitytei, įtekus jai pagerbimo diplomą už pasiektas aukštumas šioje sporto šakoje.

"The Daily Star" bendradarbis Jim Crerar rašo, jog palengva gyvenimas įeiną į normalias vėžes stalo teniso čempionė torontieške Violeta Nešukaitytei, kuri, esą, kilstelėjusi Kanados diplomatinio korpuso nuotaikas praėjusio mėnesio, persverdam didžiąją kinų sieną ir susitikdam su premjeru Chou En Lai.

Raud. Kinijoje Violeta ir kiti Kanados stalo teniso rinktinės nariai sužaidę serijas draugiškų rungtynių prieš kiniečius, su kuriais žaidė ir amerikiečiai, ang-

lai, australiečiai, kolumbiečiai ir alžyriečiai.

"Esu patenkinta, grįžusi namo", — Violeta pareiškusi Ontario Sports Achievement Awards suruoštame pagerbime ir priėmimo. Ji pasakiusi, jog kanadiečiai sportininkai, kaip ir kiti, turėję labai ilgą sportinę kelią, kol pasiekė Kiniją.

Violeta ir visa kanadiškoji teniso rinktinė buvę išvykoj net penketą savaitę. Jie žaidė Commonwealth Games Singapore (IV-toji vieta) ir Pasaulio pirmenybės rungtynėse Nagajoj Japonijoje (kur moterų komanda išėjo 16-tąja). Po to kelionė Kinijon.

Violeta pasiskundusi reporterui, jog grįžusi namo neturėjusi laiko nei pasipraktikuoti savo pamėgtoje sporto šakoje. Jai atė-

musios laiką kalbos, pasikalbėjimai, priėmimai etc.

Minėtas spaudos bendradarbis pabrėžia, jog mūsiškė Violeta Nešukaitytė yra laimėjusi apie 50 meistriškumo vietų savojoje devynių metų varžybinių karjerų. Dabartinis metu ji turinti kanadiečių uždara, Ontario viešą ir Toronto viešą bei uždara laimėjimų titulus.

Ji praradusi JAV laimėjimą dėl to, kad ji tada buvusi Azijoje ir žaidime nedalyvavusi.

Cia kalbamam priėmimo Violeta buvusi parinkta viena iš iškilniausių žaidėjų ir jai įteikta Kanados žiemos žaidimų vėliava bei diplomai.

Intymus šeimos gyvenimas

Šeimos gyvenimas yra surištas su eile problemų, o šiame krašte ir su gana gausiais pavojais. Padėtį gali pasunkinti nepakankamas šioje srityje žinojimas ar nepateisinamai griežtas siaurumas. Šituo atžvilgiu gali būti naudinga naujai išleista Jose de Vinck knyga "The Virtue of Sex" (išleido katalikiškų knygų leidykla Abbey Press, St. Meinard, Ind. 1970 m., 248 psl., 1.50 dol. — tai pirmas kišeninio formato laida).

Veiklas pasižymi surinktu informacijų gausumu ir perteikiamų pažiūrų objektyviu platumu, išsklaidydamas mintis, kad moterystė gyvenimas yra kažkas žemesnio, menkesnio; priešingai, išryškindamas, kad Dievo duotose ir ymaus gyvenimo galios moterystėje yra kilnios, plačiai leistinos, galinčios daryti net dorybę jų gyvenime.

Autorius ducda pluoštą istorinių informacijų apie seksualinį gyvenimą, išsklaido eilę klaidin-

Chicago Lietuvių moterų klubas, kaip ir kiekvienais metais, planuoja savo metinį Gintaro balių, kuris šiais metais bus naujoje vietoje — Conrad Hilton viešbutyje birželio 20 d., sekmadienį. Jaunos mergaitės, lietuvių kilmės, bus pristatytos kaip debutantės. Debiutančių pristatymo idėja kilo Juzei Daužvardienei, kuri yra klubo garbės pirmininkė. Dabar ir eilė kitų lietuviškų organizacijų pasekė šia tradicija ir ruošia debiutančių pristatymus Detroito, net Kanadoje ir kitur.

Konstancija Hofer yra šių metų baltaus pirmininkė, o jos ištejęsi duklė Viktorija Ather-ton yra jos padėjėja. Kitos komitete yra: Elzbieta Pilipauskienė — pirm., Patricija Traub — baltaus sekretorė, Angela Wacker — rūpinasi rezervacijomis, Aldona Gu-

žauskienė — dekoracijomis, Kristina Austin — reklama, Genovaitė Krajcek — reklama.

Debiutantės yra sekančios: Kazė Brazdžionytė (duktė Juzės ir Balio), Regina Daresk (Onos Si-rutės ir Jurgio Daresk), Denise Hattermer (Bronės Leaskytės ir Howard Hattermer), Marija Juzėnaitė (Juzės ir Petro), Marilyn Sharko (Gerardo ir Mary Sharko), Cecilija Strom (Bronės Si-liutės ir Gustaf Strom).

Visi tėvai arba seneliai prunmeruoja "Draugą" ir jį skaito.

IŠ MOTERŲ PASAULIO

— Marija Šarkienė (Mary Sharko) ruošia arbatėlę šį sekmadienį, gegužės 23 d., savo naujame restorane Villa Parke. Bus pagerbtos 1971 m. Gintaro baltaus debiutantės. Jos duklė Marilyn

Gintaro baltaus debiutantės su savo motinomis. Sėdi iš k.: Mary Sharko, Anne Daresk, Bernice Hattermer, Bernice Strom. Stovi iš k.: Juzė Juzėnaitė, Marija Juzėnaitė, Marilyn Sharko, Regina Daresk, Denise Hattermer, Cecilija Strom, Kazė Brazdžionytė ir Juzė Brazdžionienė.

LKMOPS valdybos pirmininkė lankėsi Chicagoje

Prof. dr. Aldona Šlepetytė-Janačienė, Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės sąjungos valdybos pirmininkė, tampresniems ryšiams palaikyti lankėsi Chicagoje ir turėjo pasitarimą su lietuvių katalikių moterų organizacijų pirmininkėmis bei atstovėmis.

Susirinkimo pradžioje trumpą žodį tarė A. Dumbrienė, LKMOPS atstovė Chicagoje. Ji taip pat pristatė veikėjoms iš New Yorko atvykusią valdybos pirmininkę. Dr. A. Janačienė savo pranešime išdėstė sąjungos tikslus ir plačiau sustojo ties tarptautine katalikių moterų organizacijų unijos veikla ir lietuvių katalikių moterų

atstovių įnašu ir darbu, nuolat keliant pavergtosios Lietuvos kančias ir Tylos Bažnyčios klau-simą tarptautinėje arenoje — pasauliniuose suvažiavimuose, studijų dienos, per radiją, televiziją ir spaudą.

Susirinkimo metu Chicago lietuvių katalikių moterų organizacijų atstovės išreiškė pritarimą šiai patriotinei ir katalikiškai veiklai ir drauge ieškojo būdų, kaip tinkamiausiu būdu galima sustiprinti ryšį tarp sąjungos valdybos ir visų išsibarsčiusių skvyrų JAV-se. Buvo pallestas ir lėšų telkimo klausimas. LKMOPS valdyba buvo paprašyta sustiprinti informacinę pusę, teikiant daugiau žinių spaudai apie veiklą. LKMOPS pirmininkė pažymėjo, kad valdyba 3-4 kartus į metus leidžia biuletinį, labiausiai atkreipdama dėmesį į atliktus darbus tarptautinėje veikloje ir kietė vienas dalyvavusias atstoves teikti daugiau žinių apie vietinę veiklą.

buvo prieita išvados, kad būtų prasminga, jei Chicagoje esančios devynios lietuvių katalikių moterų organizacijos ne tik veiklą paskirai kaip iki šiol, bet taip pat turėtų savo jungtinę atsomybę, kuri reprezentuotų ir kalbėtų visų Chicago katalikių moterų organizacijų vardu vi-nėjimuose suvažiavimuose bei

mas, kad ryšium su celibatu buvo moterystės gyvenimas nepagrįstai žeminamas. Jis net įžvelgia tauriai besimylinčių meilės projekcija amžinybėje. Pasisakymas iš vienos pusės prieš hedonizmą, autorius iš kitos pusės nusisuka nuo siauro puritonizmo, pabrėždamas, kad tvarkingas intymus gyvenimas moterystėje yra drąsiai leistinas ir plačiai pasinaudotinas džiaugsmo šaltinis, visai suderinamas su dorybių keliu.

WASHINGTONO LIETUVĖS SU JAV VICEPREZIDENTO ŽMONA

Baltimorės priemiestyje Cockeysville geg. 12 d. įvyko iškilmingas balius, ruošiamas respublikonų. Jame vadovavo ponis Judy Agnew (vice prezidento žmona), o programą atliko kitos žinomų amerikiečių žmonos. Į labai puošnias patalpas Hint Valley Inn buvo pakviesta apie 500 viešnių. Jų tarpe, prie specialaus stalo, dalyvavo keturios lietuvis: Elena

Mažeikienė, Rūta Penkiūnienė, Regina Petrutienė ir G. Genienė. Prie kito stalo vašinosi būrys kitų tautybių ponų. Mus visas, etninių grupių atstovės, pakvietė atsisototi ir pasveikino plojimais. Po to net keliomis progomis ponis Agnew su lietuviėmis pasikalbėjo ir padėjo už atsilankymą. Taip pat susitikom su kitų aukštųjų pareigūnų žmonomis, kurios buvo mums labai malonios ir draugiškos.

Ann yra viena iš pustuzinio šių metų debiutančių.

— Gintaro baltaus visos buvusios debiutantės, sudariusios Jaunųjų Lietuvių lygą, turėjo savo arbatėlę — pagerbti šių metų debiutantės — gegužės 16 d., sekmadienį, Patricijos Traub namuose (Orland Parke). Patricija yra Bronės ir Stasio Janų (Yanas) duklė.

Pietūs prasidėjo invokacija, ištikimybės priesaika ir Marylando valst. respublikonų centro komiteto pirmininko, Lanknerio žodžiu. Įžanginę programą atliko solistė Nan Muntzing. Visos arijos buvo iš muzikinės filmos "Muzikos garsas." Sekė buvusių prezidentų žmonių inauguracijos balinių suknių modeliavimas. Šių balinių suknių kopijos buvo pasiūtos sekant originalias sukneas, kurios yra Smithsonian muziejuje Washingtono. Žinoma, jų pagaminimas buvo brangus — kiekviena sukni buvo apdirsta tūkstančiu dolerių.

Ši programos dalis vadinosi "Pirmųjų damų paradas." Viso pasirodė 20 modeliutojų. Jų tarpe Vidaus reikalų ministerio žmona Rogers Morton, ponis Gilbert Gude ir Lawrence Hogan (kongresmanų žmonos), ponis Gleason ir Gullett (Washingtono metropolijos apskrėčių viršininkų žmonos). Ponia Morton replikavo prezidento Fillmore žmonos suknią iš 1850 metų (ružavas satinas), p. Gude imitavo prezidentienę Coolidge (trumpa raudono aksomo sukni), p. H. Miller nukopijavo Theodoro Roosevelto žmonos suknią iš fotografijos, nes tikra inauguracijos sukni buvo sunaikinta. Dabartinės prezidentienės inauguracinę suknią modeliavo p. Stanley Blair (jos vyras buvo kandidatas Marylando gubernatoriaus vietai). Prie gražios geltonos balinės sukniš čia derinosi trumpas švarkelis. Modeliaivo ir vyras. Jis parodė drabužius, kokius dėvės vyras, kai jo žmona bus Amerikos prezidentė... Tik neparodė, kaip tada apsirengs ponis "prezidentė"...

Visa ši popietė mums lietuviškos palikos malonų atsiminimą. Kai mūsų vyrai kartais sunkiai prieina prie aukštųjų valdžios pareigūnų, mes tai lengviau atlikom su moterimis.

Eugenija Genienė

Kiek ilgai užteks žibalo atsargų?

Mokslininkų apskaičiavimu dabar laisvajame pasaulyje požemiuose yra apie 493 milijonai statinių žibalo. Iki 1990 metų laisvasis pasaulis sunaudos 465 mil. statinių žibalo. Taigi, ateinančioje žmonijai gentkarijės bus sunaudoti beveik visi dabar žinomi žibalo šaltiniai laisvajame pasaulyje. Bet per tą laiką gali būti atrasta naujų šaltinių ar vieton žibalo praplėstas naudojimas.

Prievarta televizijoje

JAV Psichiatrių draugija atkreipia dėmesį, kad šaudymai vadinamose kaubojų filmuose paliko mintį, jog prievarta gali būti sukontroliuojama prievarta iš kitos pusės. NBC bendrovės iniciatyva jau antri metai pravedami tyrimai, kaip prievartos veiksmams televizijoje veikia į vaikus. Tai studijai praversti NBC bendrovė paskyrė 660,000 dolerių.

PAVOJINGIAUSI VAIRUOTOJAI — DIVORSUOTI

Surinktais duomenimis 1950-1967 metais JAV keliuose buvo užmušta 737,395 žmonės, kas sudarė 25 mirtis kiekvienam kitų meniškių kūrinių.

Bronė Sadauskienė, viena iš nedau-gelio lietuvių Decatur, Ill., prie žydinčios magnolijos. Lietuvišku papročiu kiemą apšodinti gausiomis gėlėmis, o į namus sutelkusi gausiai lietuviškų kitų meniškių kūrinių.

Violeta Nešukaitytė, stalo teniso čempionė, priima atžymėjimo diplomą iš premjero W. Davis.